

KOHTAAMINEN ENCOUNTER

Taiteilijoiden kirjoituksia taiteen tekemisestä,
prosesseista ja kohtaamisista

Toimittanut Henry Merimaa

EMIL CEDERCREUTZIN MUSEO

Emil Cedercreutzin museon julkaisuja

Sisällys

Henry Merimaa: Johdanto	1
Kaino Wennerstrand: Pontus	5
Antti Alavilo: Sehän voi olla jotain	8
Petri Haavisto: Poimintoja polun varrelta	12
Julia Kovacs: From feel to Aquapathy	16
Laura Könönen: Palaneita kiviä ja paperin varjoja	20
Anne Roininen: Etydit	24
Joonas Jokiranta: Etydien esityksellistä tulkintaa	27
Mikko Ängeslevä: Ihmisen koti — Human Habitation	30

Kohtaaminen Encounter: Taiteilijoiden kirjoituksia taiteen tekemisestä, prosesseista ja kohtaamisista

Harjavalta 2023

Emil Cedercreutzin museon julkaisuja

1. painos: verkkojulkaisu

Copyright: Kirjoittajat, kuvaajat ja Emil Cedercreutzin museo.

ISBN 978-951-96550-6-2

Toimittanut: Henry Merimaa

Taitto: Satu Tenhonen, Emil Cedercreutzin museo

Johdanto

Henry Merimaa

Metsästä pihaan ja taloon

Cedercreutzin museo paikkana ja ympäristönä ovat pitkään kiehtoneet minua. Muistelen että ensimmäinen kontaktini paikkaan oli joskus 1970-luvulla kun osallistuin aloittelevana taitelijana johonkin kesätaidekurssiin museolla. Luennoitsija piti kurssille johdannon rajatusta taidehistoriallisesta kokonaisuudesta ja muuten työskenneltiin ulkotiloissa. Arvelen että tällöin ensimmäisen kerran tutustuin museossa Emil Cedercreutzin kokoamaan 1900-luvun alun suomalaisen taiteen kokoelmaan. Erityisesti orastava suomalainen ekspressionismi värikäsityksissään ja rohkeassa maalausjäljessään sai minut valtaansa.

Ulkona keskityin maalaamaan vesiväreillä vanhan Maahengen temppelin läheisyydessä olleen hirsirakennuksen päätyä. Siinä oli sisäänkäyntiovi ja isohko ikkuna. Ikkunapuitteissa ja ovesta oli punaisia ja vihreitä sävyjä hirsien harmautta terästävässä. Aurinko paistoi rakennuksen eteläpäätyyn ja näkymä oli jotenkin epätyypillinen, eksoottisen alppimajamainen. Tutun ja oudon yhdistelmä kiehtoi minua. Maalauksesta tuli kuitenkin mielestäni kamala.

Toinen kohde, jota katselin oli punagraniittinen Tyttö-veistos Harjulan pihapiirissä. Piirsin siitä useita yrityksiä, enkä muistaakseni ollut kovin tyytyväinen siihen mitä paperille ilmaantui. Veistos on tyyliä ja muodoltaan yksinkertaistettu ja mielestäni poikkeaa Cedercreutzin tunnistettavasta elämyksellisestä realismista. Se on klassinen mutta myös modernin suuntaa hakeva. En saanut tallennettua silloisiin piirroksiini veistoksen samanaikaisesti herkkyyttä sekä vahvuutta.

Kolmas anekdootti liittyy taitelijakoti Harjulassa kuulemiini oppaan kertomuksiin, miten Emil Cedercreutz muokkasi kotiaan ja loi omanlaista elinympäristöään. Opas kiinnitti huomiotamme salien kattojen koristeluun ja kertoi että Cedercreutzilla oli tapana leikellä tapeteista ornamenttauhoja, jotka hän liimasi keitetyllä perunalla kattoa elävöittämään. Tämä loi mieleeni henkilökohtaisemman ulottuvuuden, joka rikasti käsitystäni hänen vakiintuneesta taitelijakuvastaan.

Emil Cedercreutz, Kaksi bretagnelaista naista, n. 1919. Terrakottaveistos toimi Kohtaaminen-näyttelyn sisäänvetäjänä ja maskottina. Kuva: Henry Merimaa.

Kohtaamisen konsepti

Emil Cedercreutzin keräämä taidekokoelma, Maahengen tempppelin kansantieteellinen kokoelma, hänen oma veistosgalleriansa sekä tietysti Harjulan taiteilijakoti ovat yhdessä tuottaneet minulle jatkuvasti hämmentävää ja jotenkin kutkuttavaa uteliaisuutta mistä täällä on kysymys. Cedercreutzin läsnäolo on jotenkin tuntuvaa ja oleellista monin eri tavoin.

Ehdotin keväällä 2021 museolle sen vaihtuvien näyttelyjen tiloihin näyttelyä, jossa ryhmä satakuntalaisia taiteilijoita esittelisi teoksia, joilla on joku suhde Emil Cedercreutziin. Ajattelin että hänen ja nykyisten taiteilijoiden runsaan sadan vuoden ajallinen etäisyys tuottaa taiteellista vuoropuhelua ja kohtaamisten inspiraatioina uusia havaintoja.

Näyttelykonsepti hioutui kesän aikana siten, että näyttelyyn kutsuttiin kuusi nykytaiteilijaa, joilla on jokin suhde Satakuntaan. Osa heistä työskentelee, asuu tai on asunut täällä. Moni on opiskellut Kankaanpään taidekoulussa. Taiteilijoiden halukkuus kohdata näyttelyn valmistamisen aikana Emil Cedercreutz henkilönä, miehenä, kuvanveistäjänä, taiteilijana, keräilijänä, kulttuurivaikuttajana tai muuna, oli ilmeinen lähtökohta taiteilijoiden työskentelylle.

Syntyneet kokemukset muodostivat taustan ja kontekstin heidän teostensa syntymiselle sekä koko näyttelyn sisällölle. Näyttely on omalla tavallaan taiteellisen tutkimisen tapa ja väline nähdä Emil Cedercreutz tulkinallisina tavoin. Kuitenkaan syntyvien teosten ei ole tarkoitus kuvittaa häntä, vaan löytää eri tasoisten kohtaamisten kautta motiiveja teoksille. Kohtaamisten tavat ovat jokaiselle taiteilijalle ominaisia ja syntyvät omia reittejään.

Näyttelyn valmistamisprosessin aikana tapasimme kolme kertaa vähän eri kokoonpanoissa. Pidin tärkeänä, että kohtaamisia tapahtuu myös taiteilijoiden välillä. Se mahdollistaa keskustelua niistä eri tavoista mitä he havaitsevat Cedercreutzissa ja miten havainnot siirtyvät taiteilijoiden omiin luomisprosesseihin ja teoksiin. Vaikka työskennellään omien juttujen parissa, tehdään myös jotain yhteistä.

Valmistuvien teosten ohella toivon prosessin aikana syntyvän muistiinpanoja, tekstejä ja luonnoksia. Näyttelyn yhteydessä toimitetaan itsenäinen nettijulkaisu, johon taiteilijat tuottavat tekstillisiä tai kuvallisia esseitä perustuen heidän työprosesseihinsa. Näiden lisäksi julkaisuun tulee kuraattorin johdanto ja ulkopuolisen asiantuntijakirjoittajan teksti.

Ryhmässä on mukana erilaisia tekijöitä. Heidän ilmaisutapansa ja välineensä eroavat toisistaan. He ovat eri vaiheissa taiteilijaurallaan. Nämä erilaisuudet jo itsessään antavat mielestäni kiinnostavia lähtökohtia tarkastella Emil Cedercreutzia, hänen olemistaan ja taidettaan. Teosten luomisprosessi taustatutkimuksineen sekä julkaisukirjoittaminen pitää olla pakotonta ja luonnollisella tavalla syntyvää.

Taiteilijavalintoja pohtiessani havaitsin, että heidän repertuaarinsa liikkuvat tilallisuuden, materiaalien ja käsitteiden alueilla. Heidän teoksensa näyttäytyvät osin hyvin konkreettisina, niiden sisällöt löytyvät teosten pinnan alaisten käsitteiden ja tulkintojen kautta. Jotain samanhenkisyyttä koen Cedercreutzin ilmeisessä tavassa käsitellä veistosmateriaaleja ja siluettien paperia teoksissaan; esineiden kantamaa todellisuutta Maahengen tempppelin kokoelmissa sekä tilojen ja esineiden puhetta Harjulan taiteilijakodissa.

Kuvataiteilija kirjoittaa

Minua kiinnostaa miten kuvataiteilija sanallistaa visuaalista työskentelyään sekä muuta teoksiinsa liittyvää. Lähtökohtaisesti se ei ole helppoa, koska kysymys on kahdesta erilaisesta tavasta ilmaista itseä. Kuvan ja tekstin yhteisyys on ilmeistä nykytaiteessa. Osa taiteilijoista operoi tekstin välityksellä ja se on osa teoksesta koettavaa. Osalle on luontaista keskittyä visuaalisen kielen mahdollisuuksiin.

Jossain vaiheessa syntyi kuvataiteen esittämisen yhteyteen käytäntö, jossa taiteilijoille annettiin vaade, että teoksia ja työskentelyä olisi hyvä sanallistaa. Muistan usein kuulleen taiteilijoilta, että taiteilija ilmaisee itseään visuaalisen taiteen keinoin. Tämä vaihe tuotti vähintään erilaisiin taiteilijoiden esiintymisten tiedotteisiin käsittämättömiä tekstejä, joissa teoksia ja tekemistä perusteltiin hämmentävin sanakääntein.

Ajattelen että tämä liittyy taiteen vastaanoton tapoihin. Jotenkin nähdään että taideteos sinällään ei ihan riitä, vaan on lisäarvoa tuottavaa jos taiteilija tai joku muu sanoo mistä siinä tai sen prosesseissa on kysymys. Tämän julkaisun teksteissä, joita taiteilijat ovat kirjoittaneet, saattaa osin olla samaa. Toivon kuitenkin että kirjoitusten viestit taiteilijoiden teosten lähtökohdista, aiheista, motiiveista ja suhteista liittyvät heidän teostensa prosessien konkretiaan ja tuottavat vuoropuhelua katsojan tulkintojen kanssa.

Kohtaaminen-näyttelyn taiteilijat ja kuraattori Emil Cedercreutzin taiteilijakoti Harjulan pääovella. Kuvassa vasemmalta Antti Alavilo, Laura Könönen, Henry Merimaa, Anne Roininen, Petri Haavisto, Julia Kovacs ja Mikko Ängeslevä. Kuvanmuokkaus: Henry Merimaa.

Julkaisun alussa on Kaino Wennerstrandin teksti, jossa hän katsoo Emil Cedercreutzin henkilöä ja liikkuu pidäkkeettömästi hänen rinnallaan ajoissa ja paikoissa. Kutsuin Wennerstrandin julkaisuun vieraillevana kirjoittajana tarkastelemaan Kohtaaminen-teemaa. Olin inspiroitunut hänen kiitospuhees-

taan kun hänelle myönnettiin Taiteen valtionpalkinto 2021. Wennerstrandin Pontus-teksti avartaa mielestäni Kohtaamis-näyttelyn konteksteja.

Oman taiteellisen työskentelyn perusteista, teosten aihepiireistä ja taiteellisista motiiveista sekä Kohtaaminen-näyttelyn teoksiin liittyvistä teoksista kirjoittavat performanssitaiteilija Julia Kovacs ja kuvanveistäjä Petri Haavisto. Haastattelukeskustelu graafikko Antti Alavilon kanssa käsittelee samoja kysymyksiä taiteilijauran alussa olevan taiteilijan näkökulmasta.

Kuvanveistäjä Lauran Könösen ja kuvataiteilija Anne Roinisen tekstit ovat kuvallisia esseitä, joissa he näyttävät ja samalla tarkastelevat omaa tapaansa asettua nykytaiteen esitystapoihin. Könösen teokset viittaavat käsitteellisesti Cedercreutzin siluettitaiteeseen. Roinisen seinäinstallaatio katsoo Cedercreutzia hänen kansantieteellisen kokoelmansa esineiden muotokielen suhdetta nykytaiteen esitystapoihin.

Performanssitaiteilija Joonas Jokiranta tulkitsi esityksellisesti Anne Roinisen Etydit-teosta julkistamismatineassa. Entuudestaan tuttuina heidän keskustelussaan syntyi ajatus teosten vuoropuhelusta. Esityksen ohjeellinen käsikirjoitus ja esityskuvat ovat mukana julkaisussa.

Vieraillessani kuvanveistäjä, maalari Mikko Ängeslevän luona Kokemäen Korkeaajalla tutustuin hänen teokseensa Ihmisen koti. Se on käsitteellinen veistos asumuksesta, jonka idea tämän näyttelyn kokoamisen yhteydessä kiinnittyi taiteilijoiden haluun rakentaa oma tila (talo) vahvistamaan ja merkitsemään omaa työskentelyä. Monet suomalaisen 1900-luvun alun taiteilijat rakensivat sellaiset. Cedercreutzin Harjula ja Maahengen temppeli ovat itsestään selvästi tähän pyrkiviä hankkeita.

Ängeslevän inspiraationa on ollut C. G. Jungin Tornin rakentaminen. Pyysin häntä kirjoittamaan julkaisuun tarinan oman asumuksensa rakentamisen vaiheista, jotka aloitettiin jo 2018.

Henry Merimaa

Porissa syntynyt ja asuva kuvataiteilija ja pedagogi, julkaisun toimittaja

Pontus

Kaino Wennerstrand

1.

Miten katsoa Emil Cedercreutzin (1879-1949) taideteoksia, jos ei ole yhtään kiinnostunut vaikkapa hevosia, naisnäyttelijöitä tai päättäjämiehiä kuvaavista veistoksista?

Maalaukset, veistokset ja siluetit voidaan ajatella yritykseksi jäädyttää jokin asia tai olento ajan ulottumattomiin. Ajan jäädytys on kaunis ajatus, mutta se ei sovi minulle. En malta katsoa veistoksia, jotka kuvaavat jotain, joka normaalisti olisi liikkeessä.

ADHD-diagnosoidut aivoni hakevat koko ajan uusia impulsseja ja tarttuvat aina siihen asiaan, joka on kulloinkin kiinnostavin. Videotaide on minulle sopivin taidemuoto, koska liikkuva kuva on nimensä mukaisesti jatkuvasti liikkeessä. Samalla on selvää, että myös maalaus- ja plastiset taiteet voivat kuvata liikettä tavalla, jonka tunnemme sisuskaluissamme asti.

Koska minun on vaikeaa paneutua Cedercreutzin teoksiin, mietin häntä sen sijaan ihmisenä. Teen vierailun hänen kotimuseoonsa: Oletan välittömästi, että hän oli kaapissa. Tarkoitin sillä, että Cedercreutz joutui esittämään olevansa hyvä heteromies, vaikka oikeasti hän oli jotain aivan muuta.

En osaa selittää, miksi ajattelen näin.

Asia on vain mielestäni ilmiselvää. Kuka maalla asuva heteromies olisi muka näin innoissaan sirkuksesta, naisnäyttelijöistä, Pariisin nuorista miehistä tai ruoan ja astioiden väreistä?

On paikallaan kysyä, miksi Cedercreutzin identiteetillä olisi nykyään mitään väliä. Ehkei sillä olekaan. Mutta miten ikinä Cedercreutzia tulkitsemmekin, me joka tapauksessa teemme jonkin tulkinnan. Miksei tätä? Aihetodisteita tuntuisi olevan riittämiin.

2.

Hänen elämänsä ulkomailla vaikuttaa minusta kiehtovalta. Euroopan kaupungeissa hän sai kokea jotakin sellaista, mikä Harjavallan metsissä ei ollut mahdollista.

Fantasioin hänen eläneen kaksoiselämää, painottaen seikkailujansa Suomen ulkopuolella. Vaikka kaipa hän oli aidosti myös kiinnostunut suurmiesten muotokuvista, heinäseipäistä ja sen sellaisesta.

Hänen eräänlainen elämäntyönsä oli Maahengen temppeli, jonne hän intuitiivisesti kokosi aikalaisroipetta, kuiten ryijyjä ja työkaluja. Hänestä kertovassa kirjassa todetaan, että temppelin voisi nykyään ajatella käsitetaiteeksi, jonka tarkoitus oli herättää huomiota hänen ystävissään ja alueella vieraillevissa ihmisissä (Annika Waenebergin ja Manuel Vélez Cean Emil Cedercreutzia käsittelevä kirja).

Maahengen temppeli saattoi siis olla läppä. Cedercreutz tuntui olleen melkoinen eksentrikko. Ei ole kaukaa haettava olettaa, että hänen kotiseuturakkautta todistelevat tekonsa, kuten temppeli,

olisivat olleet monimerkityksellisiä. Rivien välistä voi lukea, ettei hän tuntenut täysin kuuluvansa asut-
tamalleen alueelle. Kenties hänen katseensa oli vino.

Fiilistelen siksi hänen matkojaan Euroopassa – jotka 1930-luvun lopulla tehtiin jo autolla – ja nimeän
ne pakomatkoiksi. Haluaisin paeta Emilin kanssa heterohömppää, ykstopista kulttuuria ja tunteita
pelkääviä ihmisiä.

Cedercreutzin yritykset tulla toimeen suomalaisessa maaseutupitäjässä tuntuvat minusta pakotetu-
ta. Ehkä ne myös osuvat turhan lähelle sitä pitkää vaihetta elämässäni, jossa pyrin miellyttämään
muuta, itseäni pienentäen.

Olen Kokemäenjoen varrelta kotoisin ja viettänyt kaksi vuosikymmentä Satakunnassa. En silti aina
ymmärrä mitä Emil hakee takaa, kun hän kertoo suhteestaan Harjavallan seutuun. Toisin kuin hän,
en yritä kuroa välimatkaa umpeen. Minä olen lähtenyt pois enkä ole tulossa takaisin.

En ole paennut kaunista kotiseutuani, vaan sitä historian painoa, jota en voi enää kantaa, jos halu-
an olla oma itseni.

3.

Vuonna 1908 Pariisissa otetussa kuvassa Cedercreutz on ateljeessa hevosaiheisten, ihmisen ylävar-
talon kokoisten veistosten ympäröimänä. Hän katoaa teosten keskelle kuin tonttu joulupukin pajas-
sa. Hänellä on päällään valkoinen takki, jonka kruunaavat vaaleat, pappimaisen korkeat kauluk-
set.

Hän on kaunis. Haaveilen hänen kanssaan hengailusta. Makoilisimme toistemme lähellä kuin kaksi
kissaa. Pyytäisin häntä silittämään hiuksiani. Kieltäisin häntä puhumasta kielipolitiikasta, suvustaan,
korpikansan sivistämisestä, sommittelusta, mistään.

Emil tietää, että erityisesti en voi sietää hänen marttyyrimaista sössötystä.

- "Minäkin olen turhaan kuvanveistossamme pyrkinyt jonkinlaiseen viivaleikkiin tai tyyliin tai
miksi sitä nyt sanoisi. Ja kun tuon esiin vaatimattomankaan aloitteen yksinkertaistamiseen, vii-
van ja muodon synteesiin, minut kivitetään." (ibid.)
- Voidaanko vaan kuunnella musaa, Emil? Unohda ne viivat, rakas.

Kun Emil nukahtaisi, hivuttaisin kehoni varovasti hänen kätensä alta pois. Yön aikana polttaisin hä-
nen siluettitaiteensa ja hautaisin maakuoppaan hänen veistöksensä. Viimeiseksi hakkaisin säpäleiksi
rasistiset, mustia palvelijoita esittävät pikku patsaat.

4.

Seuraavana päivänä selittäisin Emilille miksi tein, mitä tein. Jättäisimme kaiken taaksemme. Emil yrit-
täisi saada palvelijoitaan säätämään hevosvaunut meille, mutta minä tilaisin puhelimellani taksin
lentokentälle.

Matkustamme Venetsiaan, jossa vien Emilin katsomaan Bruce Naumanin videoteoksia Punta Della
Doganaan. Selitän hänelle, miten Naumanin hahmo mielestäni kadottaa ikääntymisen myötä
maskuliinisuutensa; tilalle tulee sukupuolien loputtomasti laajentuvassa avaruudessa heijaava keho.
Emil katsoo ihastellen Naumanin ikonisia videoteoksia, jossa taiteilijan vartalo nähdään kävelemäs-

sä ehdasta käytävää pitkin tai toistamassa pakkomielleisesti eri liikkeitä. Huomaan hänen olevan vuoroin inspiroitunut, vuoroin lannistunut.

Jäämme molemmat tuijottamaan lumottuna näyttelyn päätähteä, katsojaa paljon suuremmista projisoinneista koostuvaa Contrapposto Studies -teoskokonaisuutta, jossa Nauman on imitoinut antiikin Kreikassa kehitettyä kontraposto-asentoa: Paino on toisella jalalla, jolloin ylävartalo ei ole suorassa. Emil kertoo innoissaan minulle, että kontraposton myötä ihmisiä opittiin kuvaamaan rennompina.

Videoeditorilla osiin pilkotut ja väärinpäin käänneetyt Naumanin kehot kävelevät ympärillämme valtavilla kuvapinnoilla. Käsitetaiteen jättiläisen askeleet kaikuvat kauniissa, tempelimäisessä rakennuksessa.

Otan Emiliä kädestä. Kysyn häneltä, miten hän todella näkee itsensä. Emil vastaa hiljaa, ettei tiedä. En jää pyytämään tarkennusta. Hän itkee, minä itken, niin kuin me aina itkemme.

Poistumme monen tunnin jälkeen Naumanin näyttelystä. Olo on kuin maratonin jäljiltä. Pitkä keskustelumme on uuvuttanut meidät. Ostamme jäätelöt katukioskista San Marcon katedraalin läheltä.

Päädymme harhailemaan Venetsian kapeilla kujilla. Vaikka saari on pieni, emme enää tiedä missä olemme. Tulemme kujan päähän ja yhtäkkiä vihertävä meri aukeaa edessämme. Pienen, torin tapaisen aukion reunalla seisoo koiraa kuvaava patsas. Emil järkyttyy. Se on hänen veistoksensa edesmenneestä Pontus-koirastaan, jonka eräs mies ampui hengiltä Harjulassa. (ibid.)

Kävelemme hitaasti patsasta kohti, kuin haluamatta hermostuttaa Pontusta. Emil puristaa kättäni. Seisomme koiraveistoksen edessä. Aurinko porottaa pilvettömältä taivaalta. Olemme aivan kiinni patsaassa ja toisissamme.

Havahdun huomattuani, että jäätelömme ovat alkaneet valua noroina Pontuksen päälle. Mansikka- ja minttujäätelöt sekoittuvat kauniiksi mössöksi. Emil alkaa hymyillä, hän rakastaa värikkäitä asioita. Tumppaamme tötteröt Pontuksen päähän. Näyttää kuin koiralla olisi neljä korvaa. Hihitämme kuin pikkutyöt, samalla kun kamera nousee Venetsian kauniiden talojen yli ja näyttää meidät katoamassa kulman taakse.

Kaino Wennerstrand

Kirjoittaja on Huittisissa syntynyt taiteilija

Emil Cedercreutz, Pontus (Verikoiria), 1937. Uusintavalos Harjavallan kaupungin keskustassa. Kuva: Henry Merimaa.

Sehän voi olla jotain

Antti Alavilon haastattelu

Keskustelua grafiikasta, ideoista, tavoitteista, tulkinnasta ja kolmesta teoksesta

Henry Merimaa muistiinkirjoittanut keskustelun 12.2.2023

Henry Merimaa: **Olet erikoistunut grafiikkaan. Mikä siinä on houkuttelevaa? Miksi koet sen välineenä sopivan itsellesi?**

Antti Alavilo: Alun perin se mikä vei minut taidekouluun sisään, oli se etten osannut oikeastaan tehdä muuta kuin piirtää lyijykynällä, piirtää ja värittää puuvärikynillä. Lähdin niin perustekijöistä, etten tiennyt paljoakaan eroja eri tekniikoiden välillä.

Taidekoulussa sitten opiskeltiin eri tekniikoita ja tekemisen mahdollisuuksia. Ja sitten se grafiikka oli sellainen että se oli tosi lähellä sitä piirtämistä tai sellaista piirtämistä mitä minä olin tehnyt. Se oli todella luontevaa lähteä tekemään sitä.

Grafiikan prosessi on tosi mielenkiintoinen. Yksinkertainen mutta monivaiheinen. Se on se mikä minut on imenyt grafiikan tekemiseen ja se että saa aikaan ainutlaatuisia jälkeä. Grafiikassa on kiinnostavaa myös se että kaikki virheet tulee näkyviin.

Henry: **Teoksessasi Connector (2022) on vanhassa puunrungossa geometrisen pyöreä aukko. Mikä se on? Entä muu kuvassa oleva yllättävä aines?**

Antti: Mikäköhän se olisi. Sehän voi olla jotain. Tai ehkä se ei välttämättä ole mitään.

Henry: Niin että se on tyhjää?

Antti: Niin, se voisi olla tyhjää tai se voisi olla vaikka peili. Mä tein sen siihen sen vuoksi kun se kuului siihen.

Antti Alavilo, Connector, 2022. Neljä koevedosta ja syväpainolaatta. Kuva: Henry Merimaa.

Antti Alavilo, Kolmas utopia, 2022. 1/7 kohopainolaatta (yksi seitsemästä laatasta). Kuva: Henry Merimaa.

ta, inspiraatiota, aiheita tulee aivan varmasti kaikenmaailman fantasia-asioista, tv-sarjoista, videopeleistä ja sarjakuvista. Innostaa myös luoda omanlaisia maailmoja, missä kuka tahansa voi etsiä omanlaisia kiinnostuksen kohteita, alueita joissa voi kertoa vaikka omia tarinoita.

Fantasia on vähän kuin taianomainen tapa lähestyä oikeaa maailmaa. Jos mennään liian kauas realistisesta maailmasta ei pystytä enää niin helposti sukeltamaan sinne, jos se on liian kaukana siitä todellisuudesta. Mulle fantasia on tasapaino realistisen ja abstraktin välillä.

Henry: **Mietitkö tietoisesti taiteilijana teostesi vastaanottoa ja katsojaa?**

Haluaisin sanoa että en, mutta jollakin tasolla kyllä. Jaa-a, tuo on kyllä toisaalta aika hankala kysymys.

Tehdessäni näitä duuneja olen pyrkinyt tekemään niitä sillä ajatuksella että tekeminen on kivaa. Jos tekeminen ei ole ollut kivaa, olen keskeyttänyt hommat ja tullut jatkamaan sitten myöhemmin. Se että minulla on ollut tosi hauskaa tehdessäni näitä hommia, ja keskustellessa vaikka kavereiden kanssa, kun ne on nähnyt työn eri vaiheita, niin se on parasta huumetta tässä taiteen tekemisessä.

Jos mä lähden kovin tarkasti selittämään työtäni, niin silloin lähden helposti johdattelemaan katsojaa johonkin tosi spesifiseen lopputulokseen. Ja kun kuulen katsojien kommentteja mitä he näkevät töissäni, niin se on paljon mielenkiintoisempaa kun he näkevät ihan jotain muuta mitä mä olen siinä ajatellut tai tarkoittanut. Eri ihmiset näkee niissä eri asioita. Niiden kautta mun töihini tulee useita tulkintoja.

Tämän vuoksi väistän näitä kysymyksiä, ja jätän tulkinnan katsojalle. Hyväksyn sen, että katsoja voi nähdä puun oksilla roikkuvat elementit planeettoina tai taivaankappaleina yhtä hyvin kuin teepusseina.

Jos teos laittaa sut noin paljon miettimään mitä ne ovat, niin silloin olen tehnyt työni hyvin.

Henry: **Mistä teostesi aiheet kumpuaa? Mikä sinua innostaa?**

Antti: Teokseni syntyvät vähän sattuman kaupalla voisi sanoa. Ideoita,

Työskennellessä tullaan aina siihen päätepisteeseen, että teos valmistuu ja menee näytille. Minulle itselleni ei sillä lopputuloksella ei ole mitään väliä, mä nautin paljon enemmän siitä matkasta sinne loppuun asti.

Jos itselläni on ollut mielekästä ja hauskaa tehdä sitä duunia, olen aivan varma että se välittyy myös katsojalle tai ainakin suurimmalle osalle heistä. En ajattele sitä silloin kun tee teosta.

Henry: **Teoksesi Kolmas utopia (2022) muodostuu seitsemästä isosta puupiirroslaatasta. Eräässä niistä on ikään kuin leijuvia saaria sekä luontoa ja toisaalla teknistä geometristä muotoa ylösalaisin asemoituna. Kumpaan suuntaan teosta olisi hyvä katsoa?**

Antti: Kaikkiin suuntiin. Ei ole olemassa tiettyä suuntaa, josta sitä olisi tarkoitettu katsoa. Sitä voi katsoa kaikkialta. Kaukaa, läheltä, uudelleen.

Jos haluaa laittaa esille ne kaikki laatat, ei ole mitään oikeata järjestystä, ei ole mitään oikeata suuntaa. Sarjan esitystapa voi olla tilanteissa muuttuva.

Henry: Mitä muuta halua sanoa teossarjasta?

Antti: Se näissä isoissa teoksissa on hauskaa että sinne melkein on tehtävä kohtia, jotka saa katsojan tulemaan lähemmäksi. Teos pitää olla mielenkiintoinen sekä kaukaa että läheltä.

Henry: Olet tämän teoksen kautta irronnut puupiirroksen traditiosta kun ajatellaan, että laatat ovat poikkeuksellisen isoja ja esitöt vain laatat sinällään.

Antti: Olen samaa mieltä. Normaalisti pääpaino on ollut vedoksilla. Mielestäni nuo laatat ovat paljon mielenkiintoisempia. Olen tehnyt laatoista osavedoksia vähän kuin sivutuotteena, kun en halunnut että painomustetta menee hukkaan. Joissakin esitystilanteissa printit ovat olleet osana teosinstallaatiota.

Puupiirroslaatan olemukseenhan kuuluu se, että se on värjäytynyt painomusteesta. Painoväri siinä laatasta on jotenkin tosi kaunista.

Henry: **Mitä sanoisit teoksestasi Memento Vivere?**

Antti: Kyseisessä työssä yritän kohdata taiteilija Emiliä (Cedercreutz). Hänelle nämä sanat Harjulan ulko-ovessa olivat ikään kuin motto, elämän ohje.

Tänä päivänä se pitää enemmänkin paikkansa kuin koskaan. Jos katsotaan ympäröivää maailmaa, niin ihmisillä on kova kiire ei minnekään. Niin moni unohtaa elää siinä välissä.

Henry: Miten tämä teksti teoksessasi suhteutuu muuhun mitä kuvassa on?

Antti: Jaa-a, se tuntui hyvältä. Kuvassa ei tapahdu mitään. Siinä ollaan kielekkeellä, kasvaa jonkinlainen puu, siinä voidaan tarkkailla tähtitaivasta teleskoopilla. Sieltä on mahdollisesti joku kuu tai aurinko tai joku muu valopallo nousemassa.

Ehkä tässä olen hakenut että se elämä ei tarvitse kovin paljoa. Mutta se ehkä unohtuu mielikuvituksellisessa kiireessä.

Sommittelussa tunnetaan periaate; kun katsotaan kuvassa oikealle niin katsotaan tulevaisuuteen ja taas vasemmalle katsottaessa tarkastellaan menneisyyttä. Mielestäni on mielenkiintoista ja osin ristiriitaista, että asia toimii grafiikassa molempiin suuntiin. Jos katsomme kuvan teleskoopin osoittamaan suuntaan, laatalla se osoittaa vasemmalle, mutta vedoksessa se suuntaa oikealle.

Henry: Olet melko vastavalmistunut kuvataiteilija. Minkälaisena näet tulevan taiteilijauran? Miten nuori taiteilija kohtaa taidemaailman?

Antti: Onhan se aika hankalaa siirtyä niin sanotusti kentälle, kun ei ole enää turvaverkkoa ja kaikki on aikalailta hataralla pohjalla. Ei ole vielä paljoa näyttöä, että olisi saanut asioita aikaan tai ei ole tullut aikaansaattua isoja määriä teoksia - varsinkin kun omat teokset ovat melko aikaa vieviä.

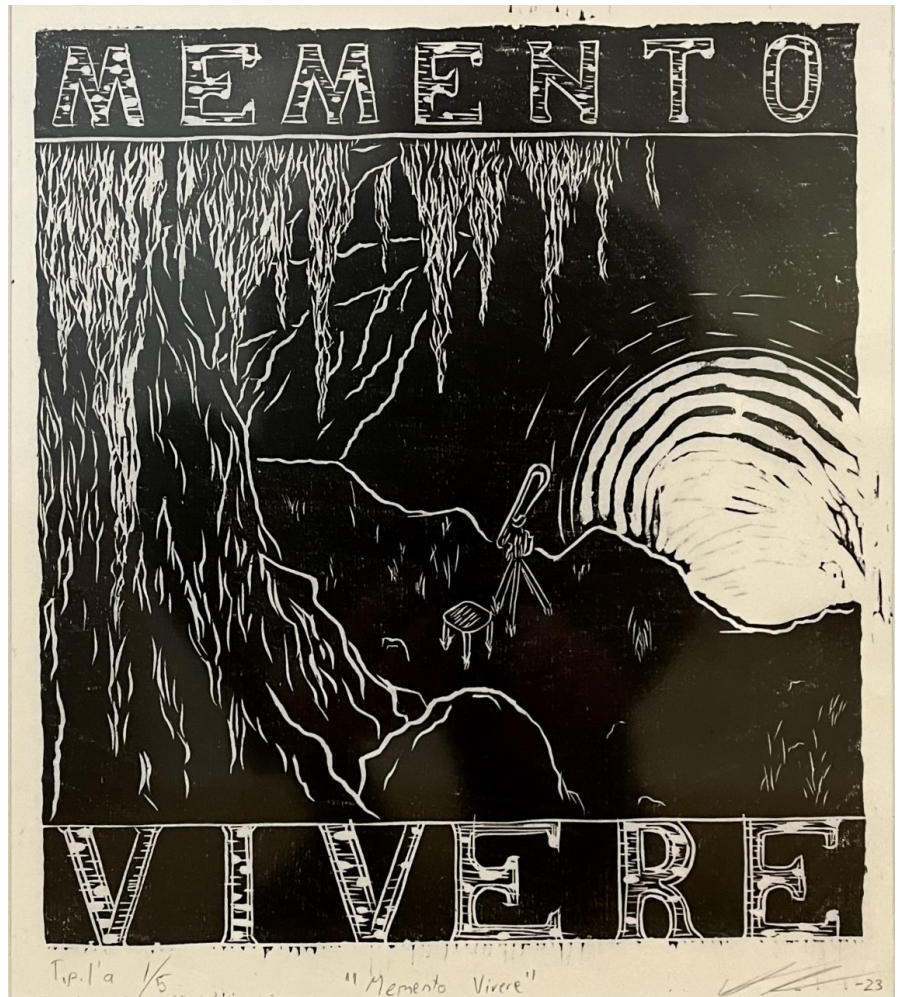
Ei ole myöskään mitään oikeata tapaa edetä uralle. Miten esimerkiksi ratkaisee taiteellisen työkentelyn rahoittamisen siinä alkuvaiheessa - se on aika epävarmaa.

Henry: Onko sinulla ajatuksia mihin taiteesi tulevaisuudessa suuntautuu? Mitä haluat tehdä?

Antti: Ehkä ainakin pienempään kokoon nykyisen työtilan vuoksi. Aiheet ja teemat jatkuvat näillä näkymin.

Minua kiinnostaa uudet tekniikat, kiinnostaisi tehdä kohopainolaattaa 3D-printtaamalla. Myös ohjelmoitavien elementtien yhdistäminen perinteiseen grafiikkaan kiinnostaa nykyisten opintojenikin vuoksi.

Rajoja ei taiteen tekemisessä ja tekniikoiden kehittämisessä ei ole.

Antti Alavilo, Memento vivere, 2023. Kohopaino. Kuva: Henry Merimaa.

Poimintoja polun varrelta

Petri Haavisto

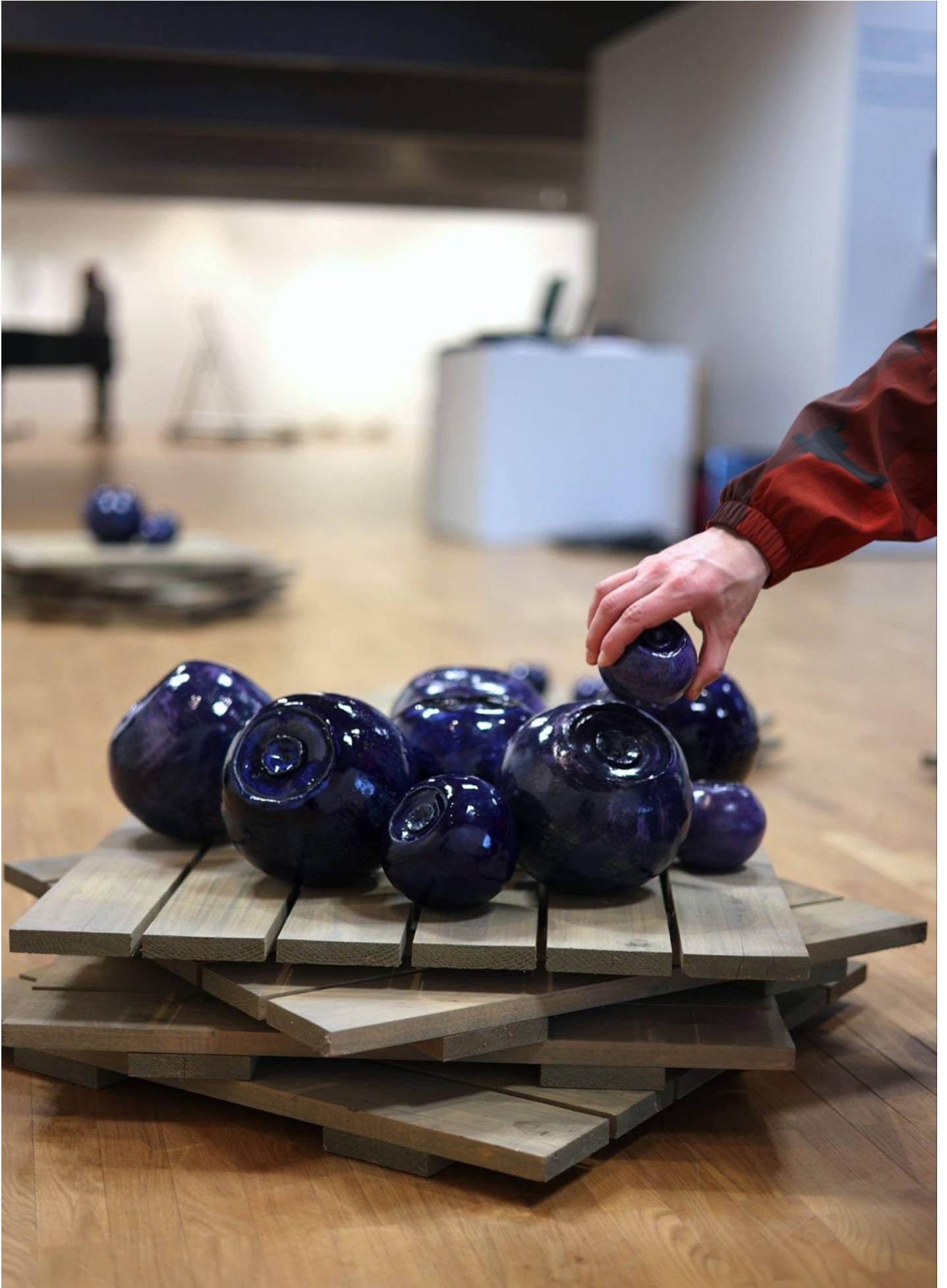
Satakunta mustikkaa, 2022-2023. Videoperformanssi, 10.41 min. Kuva: Petri Haavisto.

Mustikka synnyttää minussa aina positiivista ja toiveikasta mieltä, kuten myös keväisin männyn kaarnan pinnalla hehkuva auringonvalo. Mustikan lähempi tarkastelu tuo mieleen silmän, kuin katsoisi luontoa silmästä silmään. Kesän korkeita lämpötiloja ja pistävää auringonpaistetta tiheän metsän suojaan mennessä, lämmön synnyttämä tuoksu kangasmetsän maisemissa on unenomaista.

Ensimmäisessä tapaamisessa Emil Cedercreutzin museossa, keväällä 2022 sää oli aurinkoinen ja museon suurten mäntyjen kaarnapinnat hehkuivat lämpöä ja valoa. Vierailu Cedercreutzin taiteilijakodissa Harjulassa ja erityisesti museon luonnonkauniin veistospuiston joenrantamaisemissa synnytti ajatuksia jatkaa mustikkateosten sarjaa - näissä ympäristöissä on myös Emil viettänyt hetkiä ja inspiroitunut. Videoperformanssi välittää lempimaisemani ja pinsettioitteista poimintaa Satakunnan kangasmetsän maisemissa.

Teoksessa Satakuntamustikkaa sekoitan vanhaa ja uutta tekniikkaa yhdistämällä keramiikan ja videoperformanssin. Videolta välittyvä mustikoiden lukumäärä juontaa juurensa vuoteen 2016, jolloin vietin ystävän kanssa viikon metsässä, tavoitteenani kerätä sata ämpärillistä mustikoita hyväntekeväisyyteen. Mustikkamatka oli ensisijaisesti itselle pakotie pois silloisesta tehdasympäristöstä. Vähitellen käsistä haalistui mustikoiden sinertävä jälki, mutta vahvan luontokokemuksen jälkeen luonto ja mustikat jäivät osaksi itseä ja sen jälkeen olen valmistunut kuvataiteilijaksi ja työstänyt monta eri mustikka- aiheista teosta eri materiaaleja käyttäen.

Pidän erilaisten tekniikoiden kanssa työskentelystä, koska ne antavat niin paljon ennennäkemättömiä mahdollisuuksia luoda uutta. Työskennellessä yhteistyössä eri alan toimijoiden kanssa ja uusien

Petri Haavisto, Satakunta mustikkaa, 2022-2023, yksityiskohta installaatiosta. Kuva: Satu Tenhonen.

tekniikoiden parissa, minua kiehtoo ajatus löytää jotain ennennäkemätöntä kokeilemalla jotain uutta tekniikkaa osana taide-teoksen prosessia. Tekniikat ovat tässä hetkessä – tutkimalla niitä osana työskentelyä löydän uusia näkökulmia ja inspiroidun. Olen lähivuodet työskennellyt myös 3D-tulostamisen ja skannaamisen parissa ja tutkinut näiden tekniikoiden mahdollisuuksia kuvataiteen välineenä. Työskentelen paikallisen 3D-tulostus ja skannauspalveluita tarjoavan pienyrityksen kanssa tiiviissä yhteistyössä eri teosten ja projektien parissa.

Mustikan lisäksi minulla on ollut pidemmän aikaa tarkastelun kohteena männyn ja varsinkin männyn kaarnakuviot. Kaarnan uniikit muodot tarjoavat aina uusia mahdollisuuksia pysähtyä, rauhoittua ja syventyä männyn kauniin ja jatkuvasti muuttuvan kuvion äärelle, siitä löytää aina uutta mihin katse kiinnittyy. Koen männyn kaarnakuviot kiehtovina ja rauhoittavina luonnon omina taideteoksina. Metsässä niitä tarkastellessa ajantaju katoaa, kun katseen vangitsee jatkuvasti muuttuva vanhan kilpikaarnaisen männyn kaarnakuvio.

Takeover viestii monista eri asioista, kuten merenpinnan noususta, omakohtaisesta huo- lesta ja traumasta, tulevaisuuden kauhukuvista, öljyn, pimeyden ja teknologian valta-otteesta elämässämme. Yhdistän veistoksessa raskasta materiaalia, kuten pronssia, sekä kevyttä tummaa 3D-filamenttia ja virtaavanoloista kierrätettyä trampoliininmattoa. Hahmo on käsin tulostettu 3D-kynällä ja hahmon maski valettu pronssista.

Kolmiulotteiseen tulostamiseen ja piirtämiseen tarkoitettu musta filamentti tuo teokseen tieteisfantasioivaa tuhon hekumaa. Takeover teoksessa lapsi kannattelee trampoliininmaton helmojaan. Hänen kasvojaan peittää pronssinen maski, joka näyttää palaneen kiinni öljynmustaan ihoon.

Kyseessä on surrealistinen runollinen hahmo, hauras lapsen vartalo (mustasta 3D-filamentista), se kantaa painavaa pronssimaskia muistuttaen meitä raskaista hetkistä, joita elämme ja painolastista, jota jätämme jälkeemme ja siitä, mitä lastemme on kohdattava. Teknologia valtaa alaa luonnon tavoin. Tämä tulevaisuuden lapsihahmo kantaa tummaa aaltoa hameenaan, joka on valmistettu kierrätetystä trampoliininmatosta, se voi tuoda mieleen ilon, onnelliset ajat jälkikasvun kanssa, hyppimisen trampoliinilla, mutta samassa, että nämä ajat ovat nopeasti ohi ja jäljellä jää kasva- va jäteaalto, joka pyyhkäisee meidät alleen.

Emil Cedercreutzin museon etupihan mänty.

Kuva: Petri Haavisto.

Olen kiinnostunut käsittelemään kierrätysmateriaaleja, etenkin trampoliininmattoja sekä innostunut tutkimaan ja hyödyntämään 3D-kynää veistämisen työkaluna. Pysin tuomaan esiin kontrasteja ja luomaan vuoropuhelua aidon ja keinotekoisien välillä, sekä tuomaan jo olemassa olevasta esille uusia puolia uusien tekniikoiden avulla. Teokseni liittyvät usein luontoon, sen rauhoittavaan voimaan ja kauneuteen. Olen pohtinut mikä on tämän hetken materiaali, jota on joka paikassa, mutta emme välttämättä sitä tunnista, ainakaan arkipäivän uutena materiaalina. Trampoliineja on nykyään joka paikassa, olen saanut lahjoituksina käyttökelvottomia trampoliininmaton tuleviin teoksiin materiaaliksi. Museossa esillä oleva Takeover teoksessa olen käyttänyt useita kierrätysringeistä saatuja trampoliininmattoja. Takeover teos kasvaa näyttelyn aikana - Kaupunkilaiset voivat olla osana kevään aikana laajenevaa Takeover teosta vieraillemalla Emil Cedercreutzin museossa ja tuomalla samalla käytöstä poistetun trampoliininmattonsa, jonka liitän osaksi teosta.

Petri Haavisto, Takeover, 2020. 3D PLA-filamentti, pronssi, trampoliinin matot. Kuva: Petri Haavisto.

From feel to Aquapathy

Julia Kovacs

The performance artist carries her past and future in her body, uses this body not only as a means to create art, but as a source of aesthetic/ artistic moments emanating from it.

Nowadays, everything is so fleeting that it becomes difficult to find space to appreciate the simple aesthetic and artistic experiences that life, in its generosity, offers us. My artistic research focuses on the search for these experiences and their inscription both in my life and in the lives of others.

Everything began with an impulse and a desire to communicate, connect, share parts of myself with others and nature, such as my head, hair, face, skin. Intensely feel the response that comes from "others" in the form of sensory experience such as vibrations, temperatures and textures. Let the textures of my body be washed and come into direct contact with the textures of nature that surround me and call me. I carry in my body the information I absorb from liquid or solid spaces, and I believe that this abstract information is revealed in my artworks shared with the public.

Being a Hungarian and having lived in Romania, until I was 11 years old, when we emigrated to Portugal, I understand the need for connecting, being part of, belonging and leaving marks on earth. Now I understand that I am also guided by a desire to belong, connect, understand and be understood by the environment that surrounds me, since the territory is something that does not belong to me, and to which I do not belong.

Kuva: Petri Haavisto.

Julia Kovacs, Feel, 2018. Performanssi. Kuvaus: Diana Rogagels.

In the FEEL series, in an intuitive and abstract way, I connected with and became part of different liquid worlds filled with sensory information. Not to mention the water crystals that transform with the vibrations that surround them and get absorbed by my hair. This series of performances opened the door to new performances and dialogues.

"FEEL" is a set of short-term video performances, executed on different occasions on different liquid surfaces, where I submerge my head and wash my hair in different places, textures and temperatures, and this way achieving a moment of pure communication with Nature. In this performance, the head and the brain emerge, that organ that is so sensitive and responsible for communication.

When the head is submerged, it's just me and nature exchanging sensory information, through textures, vibrations and temperatures.

FEEL lives by the spur of the moment that a certain space can provoke in me, by the need for a non-verbal but pure dialogue with Nature. Likewise, it resorts to a gesture that I keep repeating in different places and different times. The time of each act and its impulse have a great influence on the outcome of the piece. As FEEL means feeling, this performance is created and guided by feeling and not by reason.

I realized that at that moment when I submerge my head I feel a pure and genuine communication of my senses with nature.

I am doing a series of video performances, witnessing the seasonal changes with my body, in the Varvourinjuopa river branch close to my home in Pori. Varvourinjuopa connects to Kokemäenjoki, the same river that is located near Emil Cedercreutzin home and is visible from the Emil Sali. Going

forward, Kokemäenjoki connects to the Baltic sea, where I performed FEEL (cold needles texture) which is on display in the "Encounters" exhibition. The Baltic sea connects to the Atlantic Ocean which surrounds a big part of Portugal, where I started the FEEL series.

While I really enjoy seeing my reflection in water and submerging in it, my desire to connect and find ways to engage with people in a genuine way is just as intense, if not even deeper. Since I was a child, I have been exploring ways to adapt and connect with the people around me, so I learned the Romanian language very early and also Portuguese. But knowing the words of a language is not enough to communicate/connect. The most genuine dialogue often takes place without words or "beyond words".

In one of my first visits to Emil Cedercreutzin museum when we visited Emils home I came to discover that Emil enjoyed hosting people and events. Since hosting is so close to sharing and I have been also hosting people in different performances and events throughout my journey I felt instant sympathy towards the idea of hosting.

Julia Kovacs, Aquapathy, 2023. Performatiivinen installaatio, vesi, peili, valo, video. Kuva: Petri Haavisto.

Hosting for me is creating space and opportunity for encounters/ connections to happen. On the same day when we sat in Emil Sali, with the group of artists, curator and museum workers, around the tables I felt like I knew where I connected with Emil and what kind of piece I would like to do and where. Emil Sali has a beautiful view and a really good atmosphere for encounters and reflections.

My art focuses on experimentation and the quest to share those experiences with others. It is like water that reflects me, when I lean over it, and communicates with me in a fluid, almost invisible way, through its crystals that react and transform with the vibration of my body. I think that performance artists carry their past and their future in their bodies, using their bodies not only as a means to create art, but also as a source of artistic knowledge that they emanate.

In Aquapaty Performance/Installation piece I intend to create a space where you can lean over and see your reflection, where you can tune your water to the tone that feels good and then intake it in your body. A space where you can see yourself in my video performance and see different lights and hear the water drops at the same time that you feel them.

There are various nonverbal ways to connect/dialogue with each other like empathy (feeling what another feels), telepathy (reading each other's minds), Sympathy (understanding between people) and I would like to add Aquapaty to this list as nonverbal communication through water.

In the Aquapaty performance we surround this table filled with water and our reflections, we dip our fingers into the water and play with our glass cups until it gives a pleasing sound to us. These vibrations create unique patterns on the water crystals and if there is a group of people playing at the same time there is a symphony of tunes that influence this water that we end up intaking in our bodies.

Näyttelyn avajaisvieraita Julia Kovacsin Aquapaty-installaation äärellä. Kuvakaappaus videosta, kuva Petri Haavisto.

Palaneita kiviä ja paperin varjoja

Laura Könönen

Ajatus Fold-sarjan veistoksiin syntyi Emil Cedercreutzin siluettitöistä. Sarjassa pääosassa on aineeton asia, varjo. Halusin veistää kiveen varjon raskauden, muuttaen sen aineettomasta massalliseksi. Teoksissa silueetit ovat paperin varjoja silueteiksi veistettyinä.

Fold00, Fold01 ja Fold02, 2022. Maalattu dioriitti. Kuva: Satu Tenhonen.

Teosten materiaaliksi valikoituu usein musta kivi eli dioriitti. Kivi symboloi taiteilijalle hiljaisuutta ilman ihmisen läsnäoloa sekä äänen katoamista. Teoksissa näkyy käsitteellinen lähestymistapa ja vähäeleisyys.

Heat, 2022. Dioriitti, spektroliitti. Kuva: Henry Merimaa.

Kivi asettuu eri aikajanelle kuin yksilön olemassaolo. Elämme kiviplaneetalla, jossa kivi on ikuisesti mielletty materiaali. Teoksissani maailma kivettyy ja veistän planeettamme pala palalta takaisin alkumuotoonsa, eli kiveen.

Heat, 2022. Dioriitti, spektroliitti. Kuva: Henry Merimaa.

Olemassaolo, aika ja pysyvyyden illuusio mietityttävät. Elän omassa kivisessä maailmassani, jossa aika on pysähtynyt ja ideat syntyvät olemisen ihmettelystä. Töissäni on kaipausta ja henkilökohtaisiakin asioita, joita esitän yleismaailmallisesti, kollektiivisen tiedostamattoman symboliikan kautta.

Laura Könönen, Polaroid, 2022. Maalattu spektrolitti.
Kuva: Henry Merimaa.

Etydit

Anne Roininen

Anne Roininen, Etydit, 2023. Installaatio, useita tekniikoita. Kuva: Anne Roininen.

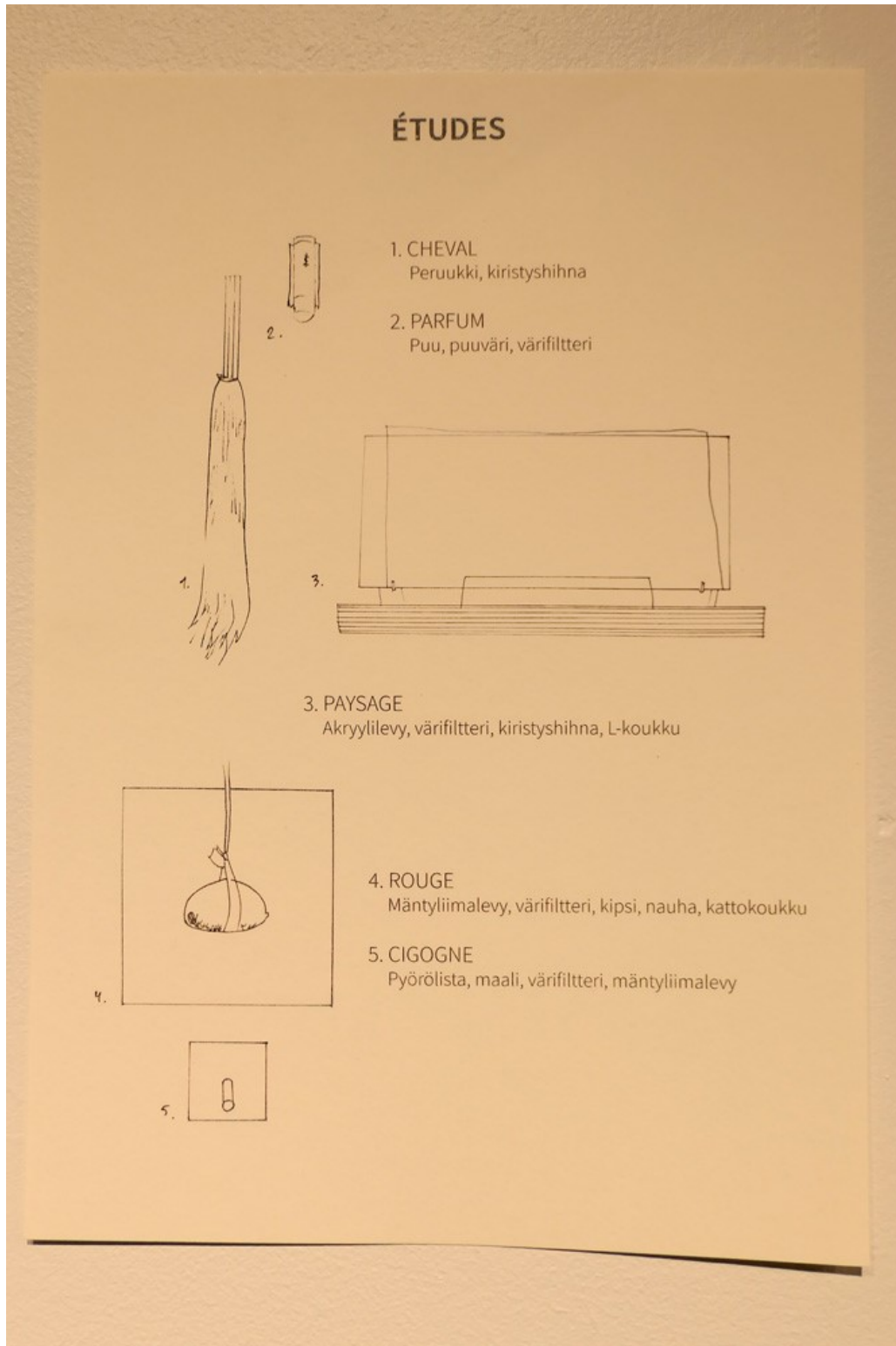
Viehätyin Emilin Maahengen temppelistä ja hänen palavasta kiinnostuksestaan arjen käyttöesineisiin ja koristeisiin. Emilin keräämästä kokoelmasta löytyy estetiikkaa, joka on tuttua nykytaiteesta. Aloin miettiä jatkumoa temppelin sata vuotta sitten valmistettujen esineiden ja nykytaideteosten välillä.

Nämä kotien, verstaiden ja peltöjen esineet ovat kaikki käsintehtyjä, jonkun tekemiä. Mitä tekijät ovat miettineet niitä tehdessään? Taiteen tekeminen on läsnä arjessa sommitellessani tavaroita kotona, tutkaillessani mielenkiintoisen muotoista kasvinosaa tai jauhaessani dadaa lapseni kanssa. Onko joku näitä kokoelman esineitä nikkaroidessaan mielikuvitellut muita todellisuuksia - niitä, joita taiteilijat tallentavat ja joista teokset syntyvät. Olenko siten ollut heidän kanssaan jonkinlaisessa samassa tilassa, paikassa, jossa kuin ohimennen muodostuu jokin esteettinen kokonaisuus, josta nauttia ja joka synnyttää mielikuvia.

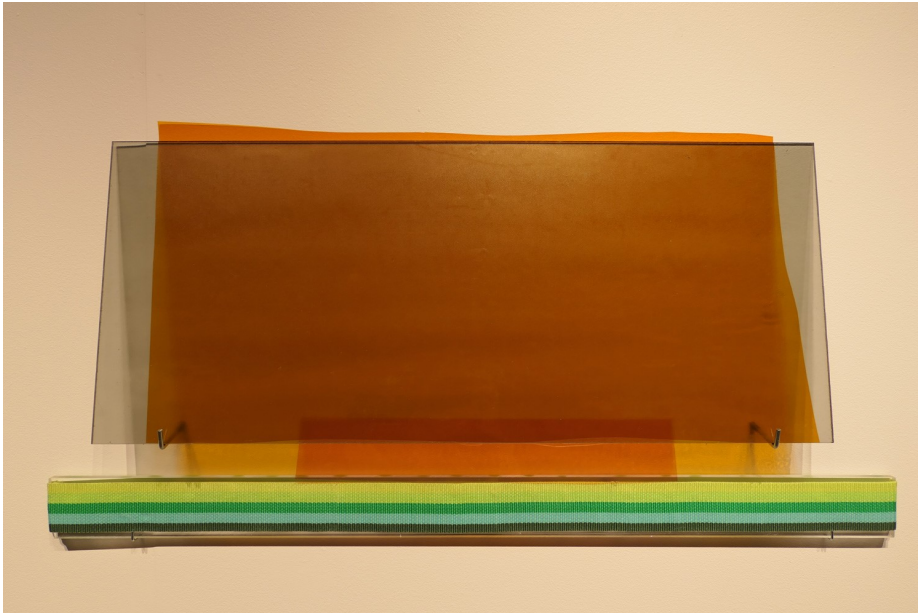
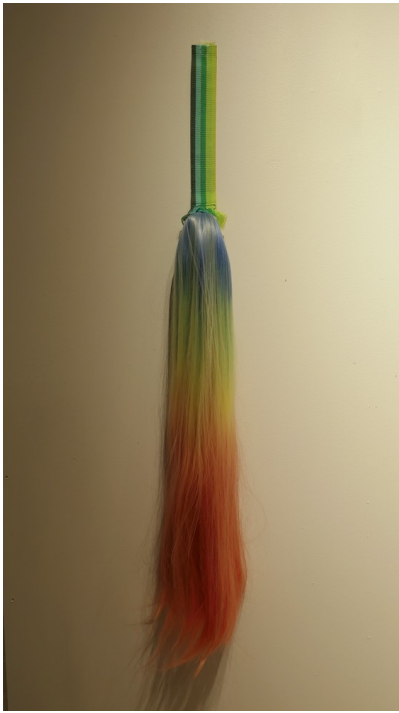
Työstin tähän näyttelyyn kokonaisuuden, joka kurottaa käsillä tekemiseen ajattelun tapana. Leikin ajankohtaisilla, erityisesti installaatiotaiteen minimalistisilla esitystavoilla. Huomasin, että samankaltaista estetiikkaa tarjoavat myös sisustuslehdet ja myyntikatalogit. Rakensin kokonaisuutta autotalissa, vanhojen teosten ylijäämämateriaaleista yhdistellen sattumanvaraisesti erilaisia värejä ja

muotoja. Se oli hauskaa. Harjoitelmissa hain rajatapauksia, tunnetta siitä, etten tiedä, onko kyseessä teos vai jotain muuta.

Emilin aikaan taiteilijat olivat Pariisiin kallellaan ja ranska oli yksi niistä taiteen keskeisistä kielistä, jonka englannin ylivalta on sittemmin syrjäyttänyt. Intuitiivisesti teosten nimet tulivat mieleeni ensin ranskaksi. Päädyin pitämään ne, miksipäs ei.

Anne Roininen, Etydes-sarjan kartta 1. Kuva: Anne Roininen.

Anne Roininen, Etydes-sarjan teoksia:
Cheval, Parfum, Rouge, Cigogne ja
Paysage.

Kuvat: Anne Roininen.

Etydien esityksellistä tulkintaa

Joonas Jokiranta

Joonas Jokiranta performanssissaan. Kuva: Anne Roininen.

Henkilökohtaiset performanssi- muistiinpanot (ohjeet esitykseen)

Nukkumattilaulu (Sininen uni)

Tämä laulu ei liity mihinkään... Vanha lastenlaulu.

Se virittää meidät sopivan vastaanottavaan hypnoottiseen tilaan.

Se muuttaa alitajunnan virtaa kuin nukah-
tamislääkkeet.

Miksi minä olen täällä? Ja miksi te olette
siinä?

Minut on kutsuttu tulkitsemaan Anne Roinisen veistosmuotoisia etydeitä. Etydithän ovat oikeastaan musiikissa harjoitelmia.

Mutta mitä nämä etydit tarkoittavat mielelle, sielulle, liikkeelle, maailmalle?

Voiko niitä lukea kuin nuotteja viivastolta.

Ehkä ei.

Siksi minut on kutsuttu tänne. Olen mahdollottoman tulkitsija.

Aloitin helpoimmista:

1.) Luuta. Lattian pyyhkimisiäni.

Ratsasta luudalla. Poseeraa.

2.) Kuten kiinalainen valvontakamera, joka toimii liiketunnistimella.

Napsutusääni. Monta rytmistä peräkkäistä.

3.) Tää on kuin Kiasman näyttelystä. Sinne ei ole pakko mennä, jos ei halua.

Voi siellä välillä käydä. Tää on värikäs mutta hiljainen. Ikään kuin tauon merkki nuottiviivastolla.

Joonas Jokiranta performanssissaan Emil Cedercreutzin museossa. Kuva: Anne Roininen.

4.) Tässä tuntuu maailman paino raskaana.

Kävele kauemmas, emmi. Kyyristy, matalaa ääntä, mörinää. Tää kulkee koko kehon läpi.

Mutta toisaalta tää on selvästi liike.

Tässä työssä on selvä tempo ja liike.

Hyppy vasemmalle.

Toista hyppy moneen kertaan.

Joo tää on hyppy vasemmalle. Tää on poliittinen työ.

Tää riitelee tän kevään vaalituloksen kanssa selvästi.

5.) Näitä kolmea mä tulkitsen yhdessä toisiaan tukevinä merkkeinä.

Tässä on vertikaalista.

Sitten tää oranssi leija on lähdössä lentoon, mutta joku pitelee sitä.

Nyt mun täytyy hakea mun lentäjänhattu.

Räpyttele käsiä. Nouse! Nouse!

6.) Tässä on kevyt, kirkas aalto. Valtameri kirjoitettuna takaraivoon.

Aaaaaah

Laitetaan hetkeksi silmät kiinni.

Mene makaamaan lattialle. Laula pitkiä hentoja ääniä.

Nouse pöydän eteen.
Ihmisiäni on meille tuttu ja olen käyttänyt sitä
nyt ilmaisussani,
mutta yhtäläillä nykyään ovat tuttuja teolliset
äänet. En väheksy niitä.
Katson velvollisuudekseni puhua niistä vähän.

Toin tilaan oman etydin:
Tässä on tehokas laitospölynimuri. Sen imuky-
ky on huippuluokkaa.
Ja sen päästämä ääni on monotonisuudes-
saan kauniin kuvottava.

Ei, ei laiteta sitä päälle. Katsellaan sitä.
Se on museossa. Se on veistos. Siirrä putkea.
Ei, nyt se on veistos.
Se on found object. Ready-made taidetta.
Eikö ole ihanaa, kun ei käynnistä sitä ollen-
kaan.
Voitte harjoitella tätä kotona, kun puoliso nuk-
kuu sohvalla.
Ihailaan vaan sitä imuria. Ei käynnistetä sitä ja
aleta kolaamaan sillä ympäriinsä.
Se on hyvä näin.

7.) Sitten Annen viimeinen työ. Se on krypti-
nen ja siihen sovellamme noise-
musiikin äänimaailmaa yhdistettynä kehollis-
een kokemukseen.
Mitä värejä siellä on? Hentoja. Joo kyllä.
Ota tarvikkeet yksitellen. Paloittele ne.
Käynnistä kone. Pysäytä välillä. Soita sillä.

Tässä on juotava noise-musiikkikappale.
Tämä on nykysävellys, jossa on vitamiineja.

Voitte tuntea miten se valuu vatsalaukkuun ja
antaa voimaa uuteen liikkeeseen.

Vaikka ihmisten ja laitteiden äänet ovatkin
meille rakkaita, kehotan kaikkia kuuntelemaan
keväällä linnunlaulua.
Hiottua, monisäikeistä ääninäytelmää.

Sillä linnut tietävät jotain, mitä me emme tiedä.

Kiitos

Kuvia performanssista. Kuvat: Satu Tenhonen.

Ihmisen koti — Human Habitation

Mikko Ängeslevä

Torni

Kun sanat ja paperi eivät olleet analyttisen psykologian isälle C.G. Jungille enää riittävän todellisia, halusi hän ilmaista sisimmät ajatuksensa ja tietämyksensä kivessä. Luoda uskontunnustuksensa kiveen. Tästä sai ajatuksensa Torni, Jungin Bollingenissa, Sveitsissä 1920 -luvulla aloittama rakennusprojekti. Talo, jossa hän tulisi viettämään vuosia elämästään.

Alkuun Jung ei suunnitellut varsinaista taloa, vaan yksinkertaisen majan, jossa olisi liesi keskellä ja nukkumapaikat seinän vierellä. Jungin mielessä oli kuva afrikkalaisesta majasta: Keskellä palaa muutaman kiven ympäröimä tuli, ja perheen koko elämä pyöri tämän keskuksen ympärillä. Hän koki alkukantaisen majan toteuttavan kokonaisuuden idean, perheen kokonaisuuden, johon kuuluu myös kaikenlainen pikkukarja. Jung halusi rakentaa asuinsijan, joka vastaa ihmisen perimmäisiä tunteita. Sen oli luotava turvallisuuden tunnetta – ei ainoastaan fyysisesti vaan myös psyykkisesti.

Kaikesta huolimatta, jo ensimmäisten rakennustöiden aikana Jung päätyi muuttamaan suunnitelmaa, koska se vaikutti liian askeettiselta. Lopulta Jung rakensi kaksikerroksisen talon, joka laajeni useaan otteeseen hänen elämän aikana. Torniin liittyvä prosessi ja laajempi katsanto on esitetty kokonaisuudessaan Jungin elämäkerrassa: *Unia, ajatuksia, muistikuvia* (Jung, C.G., *Unia, ajatuksia ja muistikuvia*, WSOY, 1985).

Jungin Torni Bollingenissa.

Kuva: <https://morganmussell.files.wordpress.com/2014/01/bol-1923.jpg>

Käsitekesästä Ihmisen kotiin

Kokemäen Korkeaojan pelto- ja lähimiljöön saivat kantaakseen poikkitaiteellisen Käsitekesä näyttelyn kesällä 2018. Näyttely tutki luonnon älykkyyttä, ihmisen älyttömyyttä ja asumisen ekososiaalia innovaatioita. Teeman kirkastuessa työryhmälle, johon kuuluin, palasi mieleeni Jungin Torni, josta olin lukenut noin kymmenen vuotta aiemmin. Ihailin hänen ennakkoluulottomuuttaan rakentaa

haluamansa kaltainen rakennus, ilman aiempaa kokemusta. Nyt minulle avautui mahdollisuus samastua Jungin mielenmaisemaan ja toteuttaa vastaavanlainen kaukainen haave.

Rakennuksen on oltava yksinkertainen, toimiva, edullinen ja ekologinen, sekä melko helposti toteutettavissa. Jungin alkuperäistä ajatusta kunnioittaen ja mukaillen rakennukseen ei tule sähköä, eikä viemärointiä.

Rakennustekniikkaan liittyen ajatuksissani on alusta asti siintänyt idea käyttää savea keskeisimpänä elementtinä. Muutamasta vaihtoehdosta päädyin lopulta pölkkyraviteknikkaan, joka vaikutti nopealta ja suhteellisen helpolta tavalta rakentaa ulkoseinä ympyrän muotoiselle talolle. Projektin aikataulu oli tiukka, eikä kunnollisia valmisteluja ehtinyt tekemään. Monet tärkeistä päätöksistä tehtiin lennossa, joka sai työskentelyn muistuttamaan paikoin enemmänkin ekspressiivistä veistos- kuin rakennusprojektia.

Kun Käsitatekesä –näyttelyn avajaisia vietettiin 21.6. 2018 maja oli vielä pahasti kesken. Sen rakentamisesta muodostuikin eräänlainen ohjelmanumero kaksi kuukautta kestäneen näyttelyn yleisölle. Taidemaalari Petri Haavisto työparinani sekoitimme savilaastia ja muurasimme hirren paloja läpi paahattavan kesän. Syksyn lopulla pääsimme vihdoinkin nostamaan kattopuut seinien päälle kauniiseen, itseään tukevaan reciprocal –muotoon. Fiksu rakentaja olisi toki perustusten valmistuttua siirtynyt kattoon ja vasta sitten muurannut seinät. Mutta tämä oli opettelua ja ongelmat selvitettiin luovasti jälkikäteen. Oppimisen hintana oli lähinnä ylimääräinen työ.

Sisäkuva Ihmisen kodista. Kuva: Mikko Ängeslevä.

Majan asumiskuntoon saattamiseen tarvittiin vielä paljon työtä. Tulevina kesinä työskentely jatkuikin satunnaisesti aina sille sopivan ajan siunautuessa. Lopulta kesällä 2022 olin valmis muuttamaan sisään ja kokeilemaan yksinkertaista, kaikesta tarpeettomasta riisuttua elämäntapaa. Siis sellaista karvahattuversiota suomalaisesta mökkeilykulttuurista. Muuttaessani majaan seinät olivat noin 40 cm katonrajasta auki, niinpä ensimmäiset asuiviikot olivat vetoiset ja hyttysentäytteiset. Oli kuitenkin saatava arjen toimet pyörimään. Ruuanlaittoa varten hankin kaasulieden ja muutenkin vähän sisustelin. Ruokia varten kaivoin kuopan majan taakse, jossa ne kylmälaukkuun pakattuina pysyivät jokseenkin syötävinä. Veden hain naapurin navetan vesipisteeltä. Tarpeitani varten kaivoin kuopan lähimetsän laitaan. Yöni nukuin sisälle viiritetyssä riippumatossa. Yön jälkeen maton saattoi kätevästi korjata seinälle roikkumaan, eikä se näin vienyt mitään pois asuinalasta. Pinta-alaa majassa on hieman vajaa 10 m², eli ei paljoakaan, mutta toisaalta pyöreä muoto lisäsi tilan tuntua totuttuun suorakulmikkoon verrattuna. Kesän edetessä viimeistelin muutaman apulaisen kera seinän yläosan valmiiksi ja eläminen majassa muuttui miellyttävämmäksi.

Jungin tavoin nöyryyin hieman askeettisuuden ideaalista ja kannoin sisään kahden istuttavan sohvavan. Keskellä kattoa olevan, hormia varten tarkoitetun, reiän tilkin läpinäkyvällä muovilevyllä. Siitä oli mukava katsella tähtiä ennen nukahtamista. Kamiinaa tarvitsisi aikaisintaan loppusyksyllä.

Pyöreä muoto, sekä vahvasti läsnä olevat puu- ja savimateriaalit tuovat tilaan rauhallisen ja pehmeä tunnelman. En muista kokeneeni vastaavaa missään muualla aiemmin.

Maja, tai virallisesti "Ihmisen koti" ja kutsumanimeltään "Pölkki" asettuu Juha Mehtäläisen suunnittelemaan permakulttuuriseen metsäpuutarhaan Korkeaojan luomutilan maille. Sen ympärillä tu-

Ihmisen koti eli Pölkki ulkopuolelta. Kuva: Mikko Ängeslevä.

lee kasvamaan ruokaa tarjoavia pensaita ja suojaa antavia puita, kuten tammia. Pikkukarja vielä puuttuu, mutta lähitöillä on ainakin puuhasteltu kanalaa.

Samassa pihapiirissä toimii Kulttuuri Kollektiivi Kukoistus ry, jonka jäsen myös olen. Yhdistys pyrkii tukemaan kaikenlaista taiteellista toimintaa maaseutu ympäristössä. Tapahtumia järjestetään ympäri vuoden ja residenssifiloja asuttaa kansainvälisen yhteistyön kautta tulleet vaihtuvat vapaaehtois-työntekijät.

Ajatuksissani Pölkkiä onkin tuleva elävästi muotoaan vaihtava tila. Henkilökohtaisesti oletan asustelevani siinä kahdesta viikosta kahteen kuukauteen vuosittain, jolloin tila jää enimmäksi ajaksi avoimeksi kaikenlaiseen muuhun toimintaan. Toivonkin sen tarjoavan kollektiivin jäsenille ja sen vieraille esimerkiksi väliaikaista majoitusta tai vaikka teehuone –tyyppistä tilaa. Pölkki on myös puolestani avoin vierailukohde, siitä kiinnostuneille. Tavallaan se onkin rakennusta muistuttava julkinen taide-teos.

Rakentelut, tai oikeastaan viimeistelyt tulevat vielä jatkumaan. Tulevana kesänä toteutan mosaiikkiteoksen keraamisista paloista lattian keskelle. Katto kasvaa jo kukkaa ja rikkaruohoja, mutta maksaruohot ovat vielä istuttamatta. Hieman pöytäalaakin olisi sisälle lisättävä, kun ruuan pilkkominen lattiatasossa alkoi kyllästyttämään. Olen myös suunnitellut sisälle kiinteätä laveria joka toimii tarpeen mukaan sänkynä tai sohvana, ja sen alle saa pari vetolaatikkoa vaatteille. Majassa asuminen ja muu toiminta luultavimmin viimeistelee sen arkkitehtonisen ilmeen.